

Kousek staré historie

o krajinách, jichž část tvoří naše Nebraska.

NAPSAL REV. JAN ŠTĚPÁN BROŽ,
člen Státní Historické Společnosti v Nebrasce.

(Volně použito: Články zemědělského soudce Sawage-a z Recordu St. Hist. Spol. v Neb. — Hodge: Coronado's march to Quivera. — Morton: Illust. History of Nebraska. — Trials and Triumphs of the cat. church in America.)

Dříve než začneme s legendárními i "jistými" dějstvími člověka na půdě Nebrasky, dlužno dle možnosti odpovědět na otázku, kdo byl praobyvatelem této země. A tu třeba v úsudek vzít archeologii, která ovšem pokud se našeho státu týče jest posud v plenkách.

Praobyvatel Nebrasky neznal kovů — to jest jisto. Na snadě jich zde není. Byl to člověk, který nedovedl z rudy kovů dobytí. K tomu jest třeba veliký stupeň civilizace. Té neměl. Ruda, nalezi-li snad nějakou, u něho neměla větší ceny, než každý jiný nepotřebný kámen. Jinak si ovšem vážil kamenů, které se daly spracovat jiným kamenem: štípatí, otloukatí a hladiti — slovem přizpůsobiti a upotřebiti, jako na př. pazourek (flint).

Dlouhý čas ve vývoji svém používal člověk kamene a připravil si z něho jednoduché nástroje k boji o své bytí. Ten čas jmenujeme dobou kamennou. Počátek její ani konec přesně určit nelze. Jest to jenom dohadování.

Kamennou dobu pak dělíme na starou (Paleolithickou) a novou (Neolithickou). Z prvnější málo nástrojů dochovalo se na naši dobu, anebo málo jich bylo posud odkryto. Jsou to nástroje prajednoduché, abych tak řekl "dětské", z jednoho druhu kamene a nikdy nejsou hlazené. Doba neolithická vykazuje již rozličné nástroje pro rozličné potřeby. Člověk trochu pokročil, s pokrokem vzrůstala potřeba, s potřebou větší vynalézavost, úsilí, péle, dovednost. Také používal rozličných druhů kamene, ba spracovával i kost, lasturu, dřevo a ž. a to vše bylo již pěkně hladeno. To již byl pokrok obrovský, když člověk užíval bronzu a železa — či když přišel do doby kovu. Národové američtí prodělávali ještě dobou kamennou v čas; když Columbus objevil tento díl světa. To-lih ku objasnění následujícího.

Poloha Nebrasky mezi Missouri na východě a Horami Skalními na západě, veliký má vliv na květenu a zvířenu; i geologicky jest dosti zajímavá. Není tedy divu, že i pro archeologa, tohoto nutného předchůdce a cenného pomocníka dějepisce, se zde otevřela pole zajímavá. Praobyvatel zdejší prodělával dobou kamennou a kovy naučil se znáti až ze styku s bělochem. Několik z tepané mědi nalezenejch okras na té věci není neměl. Praobyvatel, byl-li to Američtí (Americký) Indián nebo příslušník nějaké vyhynulé rasy, nevíme, stěhoval se do našeho státu údolím rek. Tu i sídlil, a proto také u vod nacházíme nejvíce nástrojů, jako špičky, hlavice, kopí, palice, motyky, škrabátka a j. Nálezy tyto rozděluje státní archeolog (E. E. Blackman, archeolog nebrask. stát, histor. spol. Morton J. H. p. 8) na 3 skupiny, které ovšem s úplnou přesností oddělit se nedají. První obsahuje nástroje prajednoduché a žádné zbytky nádob hliněných nebo jiné práce hrčičské, a hlavním náležištěm jest jihovýchodní část státu a poříčí Blue River. Druhá ukazuje již sekané, otloukané a dosti silné nástroje, jež nalezeny byly u řeky Missouri i Elkhorn. (Podobné odkryty byly i v severovýchodním Kansasu.) Třetí skupina kořečně podává nám nástroje hlavně pazourekové, zručně urobené, dostatek štefín z hliněných nádob a několik měděných okras. Tyto předměty poněkud nalezeny byly při řece Platte a její přítoci a sice v tak zvaných "Lodge circles" — místech to, kde stávaly příbýtky Američtíků.

Kdo nám může říci, zda tyto nálezy jsou stopy jednoho národa, který se na půdě našeho státu vyvíjel za barbarství k položení civilizaci, nebo několika národů rozdílných? Snad budoucnost přinese nám uspokojivější odpověď? Praobyvatel nebraské půdy nezdělal. Byl to lovec, jak z nálezu souditi možno. Do těchto krajů přišel hlavně, aby tu honil bisona, pro něž Nebraska, jak všichni staří návštěvníci svědčí, byla rájem. K lovu potřeboval zbraň; hledal tedy místo, kde by nabyt pohodlně kamenu, který se dá spracovati. Jest pazourek, jehož hojnost nalézáti mohl vzrostlého ve vrstvách vápence v jihovýchodní části státu. Také při řece Republican snadno opatřiti si mohl šedivé, jaspisové kaménky a na severovýchodě podél Niobrary nazelenalý křemeneček, který také dobře se štípa a otlouká. Jelikož většina nástrojů nalezenejch urobena jest z těchto tří druhů kamenu, neždže se mi směly souditi, že praobyvatel usazen byl při jejich náležišti. Zde ovšem mimovolně vstává se člověku otázka, kterou snadno lze položit, těžko však zodpovědět: Odkud přišel praobyvatel Nebrasky, a kdo byli první obyvatelé Ameriky vůbec? Měli na této pevnině svůj počátek, či přišli z jiného dílu světa?

Člověk povstal z jednoho páru. Lidstvo dělí se sice v jednotlivá plemena na první pohled "bytelná" od sebe se lišící, avšak při hlubším studiu antropologickém najdeme mnohé přechody všech barev i odstínů a stavby těla, a plemenné známky odvodit lze působením zevnějších okolností, ať již toho neb onoho druhu. Byl první pár lidí stvořen snad jako Američtí? Jsou ovšem někteří nadšenci, kteří ráj biblický by rádi přenesli do Nového Světa; někteří moderní naši autoři totiž tvrdí, že Evropa byla ještě rejdícím národem kočovných, kdy již v některých částech Ameriky bydlili národové, kteří stavěli mocná města, vztýčovali pomníky a dosáhli př. vysokého stupně kultury. To jsou ovšem projevy nedokázané. Chladnokrevní hadatelé a hluboce myslitelé téměř všichni přesvědčeni jsou, že kolébka lidstva stála v Asii, kde do dnešního dne žijí tři hlavní plemena lidských a tři hlavní rody lidské mlvy: řed japonská, agglutinační a inflectivní — což vesměs mluví ve prospěch Asie, jakožto kolébky lidstva.

Veliký vědátor Quatrefages jest té domněnky, že původ lidstva hledati dlužno v západní Mongolii, což podporováno jest i výzkumy v Assyrii: stáří kmenů ve střední Asii sledovati možno vědecky do doby v minulosti vzdálenější, než obyvatel Číny, Hindu a Egypta. Ústní podání některých praobyvatel Nového Světa shoduje se s oním Světa Starého — a oni měli o tom vědomost, že pravstí jejich ležela za mořem. U nejstarších civil. nám známých obyvatel Ameriky — Mayů (ve střed. Am. na Yucatanu) bylo zachováno a zaznamenáno legendární podání, že polobah a jejich hrdiný vůdce Votan pomáhal při stavění věže babylonské. Po splnění jazyků vedl prý část toho lidu do Ameriky, kdež založil království Xibalba a vystavil město Palanque, a když upěnil svoji vládu, vrátil se prý čtyřikrát návštěvou do původního domova svého. Na první cestě své prý přišel do velkého města, kde byl právě stavěn veliký chrám — snad v Jeruzalémě. Pak navštívil i věž babylonskou. V takovýchto podáních a pověstech, jež nalézáti lze téměř v každém kmeně amerického, hledati možno aspoň zrníčko historické pravdy; většina jich ukazuje na původ eurský — v krajině neznámé, za mořem ležící.

Badatel Short praví, že dnešní vymoženosti vědecké ukazují, že praobyvatel Ameriky nebyl autochtonní t. j. domácí, nýbrž od

jinud přišel a sice ze Starého Světa snad před několika tisíci léty. Slavný A. Humboldt o této věci píše: "Kmeny americké, vyjmaje obyvatele polárního kruhu, tvoří jedinou rasu, význačnou útvarem lebky, barvou pleti, řídkými vousy a prostým vlasem. Americké plemě velmi zřetelně souvisí s národy mongolskými, k nimž dávno jménem Hunů známí potomci Hiung-nu-ovi: Kalkukové a Buraetové přináležejí. Ba novějším vyšetřováním se ukázalo, že nejen obyvatelé Un-alasky, nýbrž i někteří národové jihomericčtí útvarem svých kostí lebečních tvoří přechod od plemene amerického k mongolskému — — —"

I stavby posvátné v starém Mexiku podobají se nápadně pagodám tibetským i italským, a chrámy na Yucatanu obzvláštní jeví podobu se svatyněmi budhistickými ve Východní Indii. I ústní podání všelidské — jako o potopě a j. — nacházíme i u Indiánů. Zvířetníkové kruhy a jiné astronomické a astrologické symboly a znaky Indiánů velikou jeví podobnost se značkami obdoby japonskými, mandeňskými a tibetskými. Konečně není vyloučena možnost, že i obyvatelé západní Afriky a Evropy přispěli v dobách ku zalidnění Ameriky.

Uctívání ohně u Mongolů nalézáme téměř u všech kmenů indiánských; a staré mohyly, pevnosti a jiné stavby praopraobyvatel Ameriky, jak je spaffujeme hlavně v údolí Mississippi, nejsou nepodobny starým hrobovým, oltářním i pevnostním stavbám bývalých Keltů v Evropě. Konečně někteří soudili i na stejný původ severoamerických Indiánů s národy Alto-Uralskými, usedlými v severní Asii, z jakési podoby řeči, ač tu snad obrazotvornost hrála větší roli než hladný rozum. I bez těchto důkazů jazykozpytných téměř s jistotou tvrditi možno, že Nový Svět zalidněn byl ze Starého a nijak to neodporuje zdravému rozumu a vědě, uvážíme-li, že na severozápadě pevnina americká jen úzínou Behringovou od Asie jest oddělena, a že ostrovy Aleutské jako řetěz mezi oběma díly světa se táhnoucí ku stěhování téměř vyblýzely. (V době Třetihor byly obě pevniny spojeny širokou převalkou.)

Tolikéž dlužno na zřeteli mít, když pozorujeme výhodné položení Islandu mezi Evropou a Amerikou, takže ani netřeba věřiti na báječnou zemi "Atlantia", která prý v dávných dobách mezi Afrikou a jižní Amerikou a poněžila v hluboký oceán, po ní jméno nesoucí.

Kdy přišli Indiáni na půdu nynější Nebrasky — na to odpovědět jest věc těžká. Praobyvatelé ti nezanechali po sobě téměř žádných stop, a dějepisce odkázán jest na embež ústní podání, které se zachovalo u jednotlivých kmenů. Zde třeba k vůli snazšímu přehledu a lepšímu porozumění rozdělit kmeny v Nebrasce bydlící anebo aspoň "lovící" na jednotlivé skupiny jazykové. K rodu Caddo-skému patřili Pawnee-ové. K rodu Siou se družili Omaha-né, Ponca, Iowa, Otoe, Missouri, Winnebago a ostatní drobní národové, užívající řeči "dakota", jako k. př. nebraskí Santee-ové, Rod Algonki zastoupen byl přecasto lovci zde Cheyenny a Sax-y i Fox-y. Řečí Šošonů mluvili tu Comaneho-ové, a Kiowa také měli svou vlastní řeč.

Nebraska byla rájem pro rudocha; neboť za její žirných prázdných pásů se nesčetná stáda bisonů, a toto přezítelné zvíře poskytovalo rudochojím celé zaopatření; výběrné maso na potravu, pevnou kůži na stan i oblek, kosti na nářadí, střevo na nádoby k uschování i přeměnění tekutin a výměty k palivu. Stěhování dalo se pravidelně od východu na západ, a tím směrem asi většina rudochů přišla do Ameriky. Avšak nejstarší nám známí obyvatelé její nedbali tohoto pravidla, a jak dějepisci potvrdzo, přišli od Jihu; byli to členové rodu Caddo (Pawnee-ové), bydlící na Červeno-říce. Osadili údolí Kansasu a Nebrasku až k úpadům řeky Platte a částečně i krajiny severně od tohoto toku položené. Šošonové a Kiowa přišla od západu, zdá se však, že nebyli stálými obyvateli Nebrasky, nýbrž časem odbývali zde hony, po nichž kořisti obtíženi vraceli se na stará místa svá. Pro dějepisce Nebrasky důležitá jest tolika rodina Caddo-ů a Siou, protože po dlouhou dobu usazení byli v hranicích našeho státu a sice v polovině východní, kdež přecasto potýkali se, měřice tak měčem a vykupující krev hranice svých lovišť.

Kolem r. 1400 přišla údolí řeky Platte část Caddo-ů jménem Skidi. Asi r. 1500 zaujali krajinu u Platte Pawnee-ové a tam zastihl je též r. 1541 slavný Coronado na svém památném tažení, když ve službách Španělska hledal zlatem oplývající Quiveru. Tenkrát asi první potkal se rudoch s bělochem na půdě Nebrasky. Pokračování.

BULHARSKO STÁTEM NEODVISLÝM.

V minulých dnech došly telegrafické zprávy, že Bulharsko, mladý a k velké budoucnosti směle krácející slovanský stát, prohlásil se neodvislým. A pozdější zprávy oznamovaly, že Rakousko-Uhersko provedlo anekce Bosny a Heregoviny — a že na Balkáně to vše... S utvářením se věci nejsou prý spojovány nejen ostatní evropské, ale i Srbsko, další slovanský stát balkánský.

Balkán byl vždycky půdou sopečnatou a výbuchy mohly se očekávat každého dne. Obyvatelstvo tohoto jižního evropského cípu je z valné části slovanské a z té příčiny my, jako národ také slovanský, měli jsme pro jejich drobné boje ten nejvyšší zájem. Druhdy panoval na celém poloostrově neobmezené turecké pánství, — ale během let jeden národ po druhém shazoval se sebe jho a vymáňoval se z tureckého pánství. Velice malým slovanským národům balkánským prospělo Rusko, které po válece ruskoturecké vymohlo na Turecku pro ně jisté ústupky a jistá práva. Balkán, kde druhdy panovaly veliké nepokojy, bral na sebe jinou tvářnost. Malé slovanské státy, zbaveny by vše tureckého jha, stávaly se státy spojitelnými a statečně doháněly, co bylo zmeškáno.

Prohlášení Bulharska neodvislým státem není hospoehyby poslední kapitolou balkánské otázky. Krok Bulharska předvídal s jistotou. Pomocí Bulharska a Turecka nebyl sice nikdy valně příznivý, ale od některého času stával se stále napjatějším. Kdežto dříve Maked-

onie tvořila zdroj nesnázi mezi oběma, tentokráte, kdy prohlášení turecké ústavy a vyčkávací politikou velmoči otázka makedonská zatlačena byla do pozadí a spjata s dalším vývojem turecké ústavnosti, vyskytly se zcela neočekávané příčiny sporů, jež vytryskly přímo ze stanovisk, jež obě vlády, bulharská a turecká, ve vzájemných stycích zaujímaly.

Bulharsko bylo sice dle znění smlouvy berlínské poplatným (tributaire) Turecku, ale ve skutečnosti již dávno vyrostlo z těchto mezí a bylo jak Tureckem tak o statními státy uznáváno za stál zcela samostatný. Tak turecká vláda sama se vzdala nároku, aby diplomaticky zástupce bulharský v Cařihradě jednal prostřednictvím tureckého ministerstva vnitra a ne a úřadům zahraničným, jako ostatní vyslanci. Na poslední konferenci míru v Haagu zanešený bylo Bulharsko jako samostatný stát a zástupce jeho účastnil se na rovné se zástupci ostatních států společného jednání. Od let pak uzavíralo Bulharsko s jinými státy různé smlouvy zcela samostatně; kníže bulharský jmenován majitelem pluků a pod. Zkrátka v mezinárodních stycích vedlo si Bulharsko a bylo také a tím jednáno jako se státem neodvislým. Tu mimo vše nadání nynější vláda turecká vrátila se ku prvotnímu svému názoru, že bulharský zástupce v Cařihradě, Gešov, není rovně diplomatickým zástupcem zahraničným a peminula jej, zvouc ostatní diplomaty k reprezentaci hostině. Vláda bulharská se proti tomu ostře ohradila a tak vznikl spor, jenž v podstatě znamená obranu posice samostatnosti, Bulharskem ve sku-

tečnosti nabyté, se strany Turecka pak pokus, zpácti Bulharsko v postavení státu na Turecku odvislého.

V této příčině stojí i ostatní mocnosti, nevyjímaje ani Německo, na stanevisku, že Bulharsko vývojem svým stalo se státem zcela samostatným.

Krok vlády turecké nesetkal se se souhlasem mocností, ba jak nedávno odbyta návštěva knížete Ferdinanda za příčinou blahopřání k panovníckému jubileu v Pešti-Budíně vykonaná dosvědčila, přímo vedl k okamžalému uvitání jeho a prokázání všech poct, jaké přísluší samostatným vládcům.

Tak se pobyt knížete Ferdinanda v Pešti-Budíně stal zároveň okázalým osvědčením, že Bulharsko uznáno jest Rakousko-Uherskem za stát zcela samostatný.

Zatím stávkou železniční, jež propukla na východní dráze turecké, napjetí bulharsko-turecké se ještě přiostrilo. Bulharsko, aby udrželo pravidelnou dopravu po dráze té, pokud jde v délce asi 250 km po území bulharském, obsadilo trať vojensky a vzalo provozování dopravy do vlastních rukou. Dle všeho nemíní se již Bulharsko vzdáti důležité posice, takto nabyté, a usiluje o to, aby se společností východní došlo dohody, pokud jde o její práva, a pokud se vše týká zájmů tureckých, aby přiznán byl Bulharsku podíl na výnosu dráhy, jenž připadá na bulharskou část trati a plynul dosud do státní pokladny turecké.

Dle nejnovějších zpráv hromadí Turecko válečný materiál v Drinopoli, chytajíc se případně močí zatlačit Bulhary z držení železné dráhy. Diplomatičtí jednatelé bulharskí dosud nevěří, že Turecko se odhodlá skončiti spor brannou mocí, ale spolu důrazně prohlašují, že Bulharsko od nároku svých neustoupí a že jeho kroky jsou pouhým důsledkem jeho státní samostatnosti.

ABSTRAKTY
VYHOTOVUJE
S.M. SADLER
306 So. 18. Str.,
Omaha, Neb.
Telefon: Douglas 1326

Do St. Louis, Mo.
Ct. příznivcem časopisu našeho oznamujeme, že p. Fr. Široký, 3450 Itaska ul., St. Louis, Mo., jest našim oprávněným jednatelem a kolektorem. Vyřizuje zároveň veškeré záležitosti Pokroku Západu se týkající. Krajané mohou se na něho vždy s důvěrou obrátiti.

Václav Kozák
vlastní žitě založený
řeznický a uzenářský závod
919 Bancroft ulice, Omaha.
Zásoby čerstvého masa, jakož i veliké výrobky uzenářské jsou vždy té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zjistíte, že podruhé přijdete zase. V přízeň krajanů se poroučí
47m3 VÁC. KOZÁK, 919 Bancroft ul.

Navštívte-li Excelsior Springs, Mo., JISTĚ VEZMĚTE SI KOUPELE V
Moorefieldově Lázenském Domě.
(MOOREFIELD'S BATH HOUSE.)
Nejllepší lázně pro reumatism a jiné nemoci dle naučlivých vědeckých metod. Parní, solné, turecké a elektrické lázně jsou naší zvláštností. Zkouška Vás přesvědčí.
31f

Updike Milling Co.,
vyrabitelé mouky nejlepší jakosti.
Pride of Omaha
Pride of Blooming Prairie
Victoria
Hawkeye
Mouka druhé třídy:
Seal of Nebraska. 111f
UPDIKE MILLING CO.,
1515-1517 N. 10th St., OMAHA, NEBR.
Vášna mouka, námi vyráběná jest vřebou a za uspokojení se řadí. Česká obchody obsluhují: Jos J. Lauger, hlavní zastupitel jednatel.

ZDARMA
naší novou knihu a poučení, které poví Vám, jak léčit doma
Ochluchnutí, Katarh, Záducha, Letní zimnici.

Naše nová kniha poví vám vše o nemocích nosu, hrtanu, uší a plíce; vypišuje příznaky vyléčitelých nemocí a z jakých příčin tyto stávají se nevyléčitelými; poví vám, jak katarh, ochluchnutí, hučení v hlavě, záducha, letní zimnice a všechny chronické nemoci mohou býti léčeny ve vašem domě naší novou metodou.
Pošleme tuto cennou knihu všem, kdo pošlou nám své jména a adresu, úpln zdarma.

Pošleme jednoměsíční léčení zdarma.
Naše léčení jest nejlepší na všech pro nemoci uší a podobné. Tisíce lidí byli vyléčeni a to takoví, kteří jinými specialisty prohlášeni byli za nevyléčitelé. Mnozí, kteří se na nás obrátili, byli značně hlíní ale slyšeli po několika léčeních, jiní, kteří byli kluchými po řadu let, jsou nyní úplně vyléčeni. Mnozí, kteří trpěli katarhem, záduchou, letní zimnicí a hučením v hlavě, posílili okamžitě ulečení a dnes veskeré známky nemoci jsou pryč a oni vyléčeni jsou trvale. Tato podivuhodná vyléčení dala nám podnět, bychom našli nějaký stíženou osobu jedno celoměstské léčení zdarma. Stačí poslati jméno a adresu a my to zařídíme tak, že obě žité celoměstské léčení ono zdarma a vyzkoušením, že vás to nebude zlého státí. Přijměte tuto nabídku dnes a tím obnovíte si dokonale zdraví a slávu. Adresa: Dep. 5. 49z26
Dr. Branaman Co.
Specialisté.
305 N. Y. L. Bldg., Omaha, Neb.

F. M. Scoblik,
český právník
a obhájce.
VEREJNÁ PRAXE.

Security, Block - TYNDALL, S. D.

Dr. F. H. Kučera
český lékař a ranětiř
užší lékařství
VE VERDIGRE, NEB.
V každé době a do okolí jede na zavolání. 39d
Farmerský telefon v úřadovně.
Jest hotov posloužiti krajanům!
Čistě a hojně zásobený obchod
grocerní a masem
vlastní nyní
Čeňek Zezulák,
na 3. a Poppleton Ave.
Má na skladě vždy čerstvou a tu nejlepší grocerii. Káva a čaj od 15 centů nahora. Dále poslouží Vám různým znamenitým masem. Výrobky uzenářské jsou vždy výběrné jakosti. Uzenky a různé salámy nejsou k "bitování." Zboží se dováží na požádání. O přizeň krajanů žádá
30 Čeňek Zezulák.

Pravá česká "viržinka"
vyrábí jediné
český doutníkář
FRANK LAITNER
122 Sev. 20. ul., South Omaha.
Manufacturer of
The only Old Country Virginia smoke.

Václav Kozák
vlastní žitě založený
řeznický a uzenářský závod
919 Bancroft ulice, Omaha.
Zásoby čerstvého masa, jakož i veliké výrobky uzenářské jsou vždy té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zjistíte, že podruhé přijdete zase. V přízeň krajanů se poroučí
47m3 VÁC. KOZÁK, 919 Bancroft ul.

Navštívte-li Excelsior Springs, Mo., JISTĚ VEZMĚTE SI KOUPELE V
Moorefieldově Lázenském Domě.
(MOOREFIELD'S BATH HOUSE.)
Nejllepší lázně pro reumatism a jiné nemoci dle naučlivých vědeckých metod. Parní, solné, turecké a elektrické lázně jsou naší zvláštností. Zkouška Vás přesvědčí.
31f

Updike Milling Co.,
vyrabitelé mouky nejlepší jakosti.
Pride of Omaha
Pride of Blooming Prairie
Victoria
Hawkeye
Mouka druhé třídy:
Seal of Nebraska. 111f
UPDIKE MILLING CO.,
1515-1517 N. 10th St., OMAHA, NEBR.
Vášna mouka, námi vyráběná jest vřebou a za uspokojení se řadí. Česká obchody obsluhují: Jos J. Lauger, hlavní zastupitel jednatel.